

CSP veiktie pasākumi administratīvo datu izmantošanas uzlabošanā un respondentu sloga mazināšanā 2019.gadā

1. Turpinot iepriekšējos gados uzsākto darbu respondentu sloga mazināšanā, 2019.gadā apkopoti dati par administratīvo datu, konkrēti Pievienotās vērtības deklarāciju (PVN) lietošanu tirdzniecības un pakalpojumu īstermiņa statistikā, veikts pētījums ar mērķi izvērtēt iespējamo ietekmi uz īstermiņa statistikas rādītājiem šajās nozarēs, ja to iegūvi balsta tikai uz administratīvajiem datiem, neveicot uzņēmumu apsekojumu.
2. 2019.gadā veikta īstermiņa statistikas prasību nodrošināšanas procesa izvērtēšana un analīze, lai samazinātu uzņēmumu slogu statistisko pārskatu par apgrozījumu iesniegšanā, izmantojot jau statistikā citos pārskatos iesniegto informāciju un administratīvos datus, kā arī lai nodrošinātu konjunktūras apsekojuma mazumtirdzniecībā, automobiļu tirdzniecībā un remontā izlases pārskatīšanu, samazinot respondentu skaitu. Līdz ar to optimizēts 2020.gada ceturkšņa apsekojuma "3-apgrozījums" (pārskats par apgrozījumu) respondentu saraksts, paredzot daļu uzņēmumu atslogot, apgrozījuma datus iegūstot no ceturkšņa pārskata "1-f" (pārskats par finansiālo stāvokli). Tā no pārskata "3-apgrozījums" iesniegšanas atbrīvojot vairāk nekā 200 uzņēmumus. Optimizēta mēneša apsekojuma "3-TKJ" (konjunktūras novērtējums mazumtirdzniecībā, automobiļu tirdzniecībā un remontā) 2020.gada izlase, samazinot respondentu skaitu par 150 uzņēmumiem.
3. 2019.gada martā prezentācija par rezultātiem un tendencēm tirdzniecības statistikā Latvijas Tirgotāju asociācijas Padomes sēdē un septembrī - Latvijas Tirgotāju asociācijas valdes sēdē prezentēts materiāls par administratīvo datu lietošanu tirdzniecības un pakalpojumu īstermiņa statistikā, kurā parādīts patreizējais progress šai jomā, analizēta plašākas administratīvo datu lietošanas potenciālā ietekme uz rezultātu kvalitāti.
4. Jūnijā Ekonomikas ministrijas pārstāvjiem prezentēts materiāls par administratīvo datu lietošanu tirdzniecības un pakalpojumu īstermiņa statistikā, kurā parādīts patreizējais progress šai jomā, analizēta plašākas administratīvo datu lietošanas potenciālā ietekme uz rezultātu kvalitāti.
5. Īstermiņa būvniecības statistikā tika pārskatīti apsekojuma izlases izstrādes kritēriji, lai nodrošinātu augstāku datu kvalitāti un mazinātu tieši mazo būvniecības uzņēmumu noslodzi. Līdz ar to, 2019. gada izlasē tika iekļauti par aptuveni 200 uzņēmumu, ar nodarbināto skaitu zem 20 darbiniekiem, mazāk. Savukārt uzņēmumu, ar nodarbināto skaitu mazāku par 5, būvdarbu apjomu novērtējums tika iegūts no administratīvajiem datiem (VID informācija par PVN darījumu apjomu).
6. Saražotās un realizētās rūpniecības produkcijas (PRODCOM) novērtējumam tiek izmantoti jau CSP apkopotie ārējās tirdzniecības statistikas dati pēc KN (Kombinētās nomenklatūras) klasifikācijas, neprasot iesniegt pārskatus uzņēmumiem, kas eksportē vismaz 90% no savas produkcijas un kuru ražotajiem produktiem sakrīt KN un PRODCOM klasifikāciju mērvienības. Tādējādi 2019. gadā respondentu skaits tika samazināts par 9%, 2020.gadā samazinājums plānots par 10.4%.
7. Lai nodrošinātu jaunas statistiskās informācijas iegūvi, kā arī efektīvāku datu iesniegšanu un mazinātu datu iesniegšanai patērēto laiku, Uzņēmumu veidlapu vērtēšanas darba grupa, ar iespēju samazināt veidlapās iesniedzamās informācijas apjomu, gada laikā veica uzņēmumu pārskatu veidlapu izvērtēšana - izskatīta 1 jauna veidlapa un 18 veidlapu grozījumi. Veidlapu izskatīšanas laikā ierosināti 158 ieteikumi nepieciešamajiem uzlabojumiem un

- precizējumiem. Darba grupas darba efektivitātes uzlabošanai tika izstrādāta jauna veidlapu vērtēšanas anketa, atjauninot un precizējot vērtēšanas kritērijus.
8. Paplašinot sadarbību ar datu lietotājiem un datu sniedzējiem – respondentiem, tika sniegta informācija par statistikas datu ieguves aktualitātēm un administratīvo datu lietošanu dažādos forumos. 2019. gadā rīkotas tikšanās ar tautsaimniecības nozaru asociāciju un atbildīgo institūciju pārstāvjiem un to ietvarā tika prezentēta informācija par darba rezultātiem un tendencēm tirdzniecības statistikā Latvijas Tirgotāju Asociācijas Padomes sēdē, ņemta dalība VARAM rīkotajā reģionālo partneru informatīvajā pasākumā „Digitālā nedēļa 2019” ar prezentāciju - "Latvijas iedzīvotāju e-prasmes".
 9. 2019. gada aprīlī notika tikšanās ar Būvniecības valsts kontroles biroja (BVKB) pārstāvjiem par Būvniecības informācijas sistēmas (BIS) datu par būvatļaujām un ēku pieņemšanu ekspluatācijā kvalitātes paaugstināšanu un to izmantošanu oficiālās statistikas nodrošināšanā.
 10. Lai paplašinātu administratīvajos datu avotos pieejamās informācijas izmantošanu, veikti pasākumi, kas 2020.gadā nodrošinās datu par būvatļaujām, ēku pieņemšanu ekspluatācijā ieguvu no Būvniecības Informācijas sistēmā (BIS), tādējādi pilnībā atceļot ceturkšņa pārskatu 1-BA “Pārskats par būvatļaujām un ēku pieņemšanu ekspluatācijā” (120 respondenti - būvvaldes).
 11. Lai vienkāršotu respondentiem datu iesniegšanu un atvieglotu datu iesniegšanas un pārbaudes procesu, pārskatītas un papildinātas veidlapas 1-būvniecība “Pārskats par būvniecību” validācijas ISDAVS un e-pārskata vidē, sagatavoti paskaidrojumi/norādījumi uzņēmumiem veidlapas aizpildīšanai.
 12. Lai uzlabotu respondentu izpratni par veidlapas 1-r “Pārskats par rūpniecisko darbību” rādītāju *eksports uz eirozonas valstīm*, tika sagatavots papildus skaidrojums e-pārskatā.
 13. Lai samazinātu respondentu slodzi gada izlases veida pārskatam 1-meži respondentu skaits samazināts par 500 jeb 47%. No izlases izslēgtas fiziskās personas – meža īpašnieki, jo darbus viņu mežos veic firmas -mežsaimniecības pakalpojumu sniedzēji. Pārskats tiks vākts tikai ar e-pārskata palīdzību.
 14. Elektroniskā formātā sagatavoti un integrēti CSP Elektroniskās datu vākšanas sistēmā (EDV) informatīvie materiāli ar iepriekšējo apsekojumu galvenajiem rezultātiem, ar kuriem iespējams iepazīties visiem respondentiem, kuri aizpilda pārskatus “Inovācijas uzņēmējdarbībā” un “Pārskatu par pētniecības darbu izpildi uzņēmējdarbības sektorā 2018. gadā” un Ekonomikas ministrijas video aicinājums un norādījumi veidlapas aizpildīšanai; E-pārskatos tika iestrādātas matemātiskās un loģiskās validācijas kvalitatīvu datu iegūšanai no respondentiem ar norādēm ērtākai aizpildīšanai;
 15. Sagatavota veidlapa 2-inovācijas, iekļaujot tajā tikai obligātos un nozīmīgos jautājumus, tādējādi veicinot respondentu atbilžu kvalitāti. Veidlapas sagatavošanā Latvijas uzņēmumiem tika ņemti tikai obligātie (Komisijas Īstenošanas regulā Nr. 995/2012) un svarīgie jautājumi ES, OECD un Latvijas prasību/vajadzību nodrošināšanai. CSP no Eurostat saņemto veidlapu saīsināja par 30%.
 16. No 2020.gada 1.ceturkšņa tika paplašināts uzņēmumu, kurus katru ceturksni neapseko ar veidlapu "2-darbs", loks līdz 9 darbiniekiem (bija 1-6 darbinieki). Tādējādi 88,7 % no visiem ekonomiski aktīvajiem uzņēmumiem un iestādēm netiek apsekoti (iepriekš 84,6 %). Statistisko rādītāju iegūšanai tiek izmantoti VID un citi administratīvie dati, un trūkstošo rādītāju pierēķini no apsekotajiem uzņēmumiem.
 17. 2018.gada Darba samaksas struktūras apsekojumam (veidlapa "5-darbs"), kurš notiek reizi 4 gados saskaņā ar ES regulām, pirmo reizi tika izmantota Valsts kancelejas pārziņā esošā Valsts tiešās pārvaldes iestāžu un citu valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu

- (darbinieku) atlīdzības un personu uzskaites sistēmas administratīvā datubāze. No šīs datubāzes tiek iegūti dati par 60 tūkst. darbiniekiem. Ne visi rādītāji datubāzē ir pieejami, tāpēc apsekojumā tika izmantota neliela veidlapa. VID dati šī apsekojuma veikšanā tiek izmantoti jau no 2014.gada – privātā sektora komersanti ar darbinieku skaitu 1-9 tiek apsekoti ar saīsināto veidlapu.
18. CSP datubāzēs darba ņēmēju sadalījuma pēc darba ienākumiem (aprēķini no VID) laikrindas papildinātas ar sadalījumu pēc izglītības līmeņa. Informācija par izglītību tiek iegūta no Tautas skaitīšanas vajadzībām izveidotās datubāzes, kas apvieno datus no dažādiem datu avotiem – apsekojumiem un administratīvajiem.
 19. Sagatavots Administratīvo datu avotu kvalitātes novērtēšanas sistēmas tehniskais raksturojums iepirkuma vajadzībām. Iesniegts projekta G - 18.07. ESS.VIP on administrative sources (ESS.VIP.BUS.ADMIN) noslēguma ziņojums par administratīvo datu avotu kvalitātes novērtēšanas sistēmas izstrādi CSP.
 20. Darbs pie EU-SILC Granta projekta, kurā ir izstrādāta metodoloģija kadastrālās vērtības izmantošanai nosacītās īres aprēķinā; tiek pilnveidota metodoloģija ienākuma no īpašuma aprēķinam; tiek attīstīta sadarbība ar Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrāciju attiecībā uz uzturlīdzekļu bērniem iegūšanu no reģistriem; tiek apzināta iespēja iegūt informāciju par mūža pensijām no reģistriem.
 21. Pabeigts mikrouzņēmumu, kas netiek apsekoti katru ceturksni, bet kuru rādītāji tiek iegūti no VID administratīvajām datubāzēm un CSP pierēķiniem, apsekojums par uzņēmumos pieejamām vakancēm (veidlapa „1-vakances”) 2018. gadā un veikta rādītāju salīdzinošā analīze. Iegūtie dati liecina par to, ka, iespējams, pašreiz pielietotā pierēķinu metode dod zemāku novērtējumu un ir nepieciešams to pārskatīt.
 22. Pabeigts izpētes darbs ar mērķi uzlabot brīvprātīgo sociālās apdrošināšanas iemaksu rādītāja kvalitāti pārskatā “2-darbs”, izmantojot VID administratīvos datus. Kaut gan rādītāji metodoloģiski atšķiras (ziņojumos VID rāda tikai to iemaksu daļu, kas netiek aplikta ar iedzīvotāju ienākuma nodokli un iemaksas par nerezidentiem netiek rādītas), administratīvos datus varētu izmantot rādītāja kvalitātes uzlabošanā, samazinot rādītāja neatbildētības līmeni, taču būtu jāizstrādā metodoloģija, kā VID gada datubāzi, kas tiek saņemta 8 mēnešus pēc pārskata gada beigām, integrēt īstermiņa statistikas rādītājos periodā t+2.
 23. Uzsākta starpresoru vienošanos grozījumu sagatavošana ar Ceļu satiksmes drošības direkciju, Nacionālo veselības dienestu un Autotransporta direkciju. Parakstīti starpresoru vienošanās grozījumi ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru Izglītības un zinātnes ministriju, Pilsonības un migrācijas pārvaldi, Slimību profilakses un kontroles centru. Iesniegti atzinuma saņemšanai EM starpresoru vienošanās ar Uzturlīdzekļu garantiju fondu un Tiesu administrāciju.
 24. 2019. gada 1. pusgadā tika turpināts darbs pie administratīvo datu analīzes, kas attiecas uz tautas skaitīšanas mājokļu rādītājiem. Turpināts darbs pie sagatavoto datu kvalitātes izvērtēšanas, lai noteiktu iespējamus papildus avotus. Saņemti jaunākie dati no administratīvajiem datu avotiem, kā arī noslēgtas papildus vienošanās par datu saņemšanu no reliģiskajām un radošajām organizācijām. Panākta vienošanās ar Pārtikas un veterināro dienestu un Latvijas veterinārārstu biedrību par veterinārmedicīnas speciālistu datu sniegšanu. Panākta vienošanās ar Reliģisko lietu padomi par sadarbību nepieciešamās informācijas iegūšanā par garīgo personālu.

25. Sagatavota tautas skaitīšanas testa datu bāze 01.01.2018. ar iedzīvotāju izglītības līmeņa un ekonomiskās aktivitātes, profesijas, nodarbinātības rādītājiem no administratīvajiem datu avotiem, kā arī veiktas un izvērtētas nepieciešamās imputācijas tautas skaitīšanas testa datu bāzē. Sagatavota tautas skaitīšanas testa datu bāze 01.01.2019. ar iedzīvotāju izglītības līmeņa un ekonomiskās aktivitātes, profesijas, nodarbinātības rādītājiem no administratīvajiem datu avotiem un nodota tālākai nepieciešamo imputāciju veikšanai. Sagatavota tautas skaitīšanas testa datu bāze ar demogrāfijas, ģimenes, mājsaimniecību un mājokļu rādītājiem 01.01.2018. un 01.01.2019. Testa režīmā sagatavotas 01.01.2018. tautas skaitīšanas daudzdimensiju tabulas atbilstoši Eiropas Savienības prasībām. Uzsākta sadarbība ar lielākajiem ūdensapgādes un siltumapgādes uzņēmumiem pašvaldībās, lai iegūtu papildu informāciju par mājokļu labiekārtotību.
26. Sagatavots Eurostat granta projekta, kura mērķis ir administratīvo datu, CSP regulāro apsekojumu un 2011. gada tautas skaitīšanas datu izmantošanas iespēju priekšizpēte tautas skaitīšanas jautājumu sadaļai par adreses kodu, ģeogrāfiskajām koordinātēm, mājsaimniecības, ģimenes un mājokļus raksturojošo datu nodrošināšanai 2021. gada tautas skaitīšanā, gala ziņojums un 2.ceturksnī nosūtīts uz Eurostat.
27. Lai samazinātu respondentu noslodzi, sākot no 2018./2019. mācību gadu, informācijas iegūšanai par profesionālo izglītību tiek izmantota saīsināta veidlapa "Profesionālās izglītības iestādes pārskats 20__./20__ mācību gada sākumā" (1-PROF). Liela daļa pārskatam nepieciešamās informācijas tiek ņemta no IZM Valsts izglītības informācijas sistēmas (VIIS). 2019. gadā tika turpināts darbs pie pārskatā prasītās informācijas samazināšanas un ar 2020. gadu veidlapas "Profesionālās izglītības iestādes pārskats 20__./20__ mācību gada sākumā" (1-PROF) apjoms ir samazināts par 20%.
28. Turpinājās Valsts izglītības informācijas sistēmas (VIIS) datu analīze par profesionālās izglītības iestāžu pedagogiskiem darbiniekiem.
29. Uzsākts darbs pie Valsts izglītības informācijas sistēmas (VIIS) augstākās izglītības datu pārbaudes un analīzes ar mērķi samazināt "1-augstskola, koledža" veidlapas apjomu un respondentu noslodzi. Šobrīd VIIS datu kvalitāte neļauj veikt pārskata samazināšanu.
30. Veikta Nacionālajā zinātniskās darbības informācijas sistēmā (NZDIS) izveidotā pārskata "1-pētniecība" ievadprogrammas testēšana, kā arī datu kvalitātes pārbaude ar mērķi samazināt respondentu noslodzi, respondentiem iesniedzot nepieciešamo informāciju tikai NZDIS sistēmā.
31. Noslēgts sadarbības līgums ar Valsts kanceleju, kura pārņēma no Finanšu ministrijas valsts tiešās pārvaldes iestāžu darbinieku datubāzi, kas pirmo reizi tika izmantota Darba samaksas struktūras apsekojuma par 2018. gadu datu iegūšanai. Sagatavota datubāzes kvalitātes kontroļu, apstrādes un integrācijas metodoloģija. Datubāzes izmantošana nodrošinās statistisko atlīdzības rādītāju iegūšanu par 60 tūkst. darbinieku. Lai iegūtu datubāzē neesošus rādītājus, ir izstrādāta jauna, saīsināta, apsekojuma veidlapa.
32. Darba samaksas statistikas eksperti piedalījās Valsts kancelejas vadītājā Personāla vadības platformas projekta pirmajā posmā. Projekta mērķis ir samazināt administratīvo slogu valsts pārvaldē, paredzot datu migrāciju no Valsts kancelejas pārziņā esošas Atlīdzības uzskaites sistēmas, izmaiņas tiešās pārvaldes iestāžu personāla un grāmatvedības informācijas sistēmās, kā arī valsts informācijas sistēmās, kur tas nepieciešams datu apmaiņas nodrošināšanai ar CIVIS. Plānotais projekta pabeigšanas termiņš ir 2021. gada janvāris, kad paredzēts izveidot

IT sistēmu. Plānots, ka pēc sistēmas testēšanas un ieviešanas valsts tiešās pārvaldes iestādēm (153 iestāde ar 60 tūkst. darbinieku) nebūs jāiesniedz katru ceturksni pārskats "2-darbs".